

Hembygdsförbundens utvecklingsfrågor Dokumentation från verksamhetsforum 1–2 mars 2025, Järfälla

Dokumentationen sammanfattar de idéer och prioriteringar som framkom i gruppdiskussionerna på Verksamhetsforum. Fokus är på hur hembygdsförbunden kan stärka sin roll och genomslagskraft i samhället, både regionalt och nationellt, samt hur de kan bli bättre på att involvera de lokala föreningarna. Diskussionerna bygger på tidigare tagen vision, strategi 2030 och en gemensam SWOT-analys av de mest prioriterade utvecklingsfrågorna. Detta byggde i sin tur på diskussionerna och dokumentationen av förra höstens verksamhetsforum.

Sammanfattningsvis pekar gruppdiskussionerna på ett behov av att modernisera hembygdsförbundens verksamhet, öka synligheten och rörelsens relevans. Det finns behov av att stärka samverkan och kommunikation inom organisationen och med andra aktörer. Ett tydligt fokus ligger på behovet av kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte, bl a med stöd av digitalisering och ett utvecklat påverkansarbete i frågor om samhällsplanering och lokal utveckling. Därtill behövs en tydligare rollfördelning mellan rörelsernas olika nivåer och att man arbetar med styrelsernas sammansättning.

Övergripande Teman:

- **Samhällsrelevans och Framåtblick:** Det finns en stark önskan om att öka hembygdsrörelsens relevans i samtiden och inte för ensidigt fokusera på historien (särskilt 1800-talet och "bonderomantik"). Man önskar modernisera verksamheten, se över och anpassa ändamålsparagrafer och engagera sig mer i aktuella samhällsfrågor.
- **Synlighet och Kommunikation:** Det finns behov av ökad synlighet, både internt (inom organisationen) och externt (mot allmänheten, politiker och beslutsfattare). Digitalisering och användning av sociala medier framhålls som viktiga verktyg.
- **Samverkan och Rollfördelning:** Det finns behov av en tydligare rollfördelning mellan riks-, regional- och lokalnivå, samt utvecklad samverkan med andra organisationer och aktörer (kommuner, läns museer, etc). Man efterlyser en starkare "vi-känsla" inom organisationen.
- **Kompetensutveckling och Kunskapsöverföring:** Identifikation av kompetensbehov (digitalisering, samhällsplanering, etc.) och att hitta strategier för att utveckla och överföra kunskap inom organisationen.
- **Resurser och Inflytande:** Strävan efter att öka resurser från staten och andra finansiärer, samt att påverka politiska beslut och samhällsplanering på alla nivåer.

1. Vilka prioriterade utvecklingsfrågor vinner vi på att driva gemensamt?

- **Kulturarvets Betydelse:** "Kulturarvets betydelse för samhället, nationellt, regionalt, lokalt."
- **Lobbying och Påverkan:** "Ta det politiska samtalet, att 'bli' lyssnad på, 'förutsätta att'" inflytande på regionala utvecklingsstrategier, besöksnäringstrategier, kommunal och nationell politik.
- **Varumärke och Marknadsföring:** "Tydliggöra vårt varumärke för att sedan kunna marknadsföra oss gemensamt." Öka stoltheten bland "lekmanaforskare".
- **Modernisering och Anpassning:** "Ändra i våra ändamålsparagrafer så att de stämmer med de utvecklingsfrågor vi diskuterar nu. Exempelvis att vara en samhällsaktör på alla nivåer." Fokus på "bevara, vidmakthålla och utveckla" i stället för enbart "bevara". Inkludera frågor som miljöpåverkan, urbanisering, landsbygdsutveckling och motverka segregation.
- **Digitalisering:** Implementering av AI och gemensamma system.
- **Inkludering:** "Potential att bli mer inkluderande." Fråga andra målgrupper vad de behöver.
- **Synlighet:** "Synlighet/Digitalisering, SoMe." Öka synligheten genom "försmak av det fysiska, (meet the locals)".
- **Samhällsansvar:** "Gemensamt ansvar, samhällsansvar" från lokalt till globalt.

2. Hur får vi genomslag för gemensamt prioriterade utvecklingsfrågor på regional nivå?

- **Centrala Avtal och Samverkan:** "Centrala avtal (optioner) kan underlätta samverkan med andra organisationer."
- **Tydlighet och Kommunikation:** "Ha ett tydligt material att utgå från, gemensamt för hela förbundet/organisationen." "Vara tydlig med varför vi behöver göra detta." "Tydlig kommunikation."
- **Kompetens och Valberedning:** Behovsanalys för att få in rätt kompetenser.
- **Underifrånperspektiv:** "Underifrånperspektivet (kretsar-regioner)." Göra riksförbundet känt.
- **Kunskap och Fakta:** "Det behövs kunskap om principer och arbetssätt." "Det behövs fakta/presentationsmaterial." Lära av "andras goda exempel inom organisationen".
- **Synliggörande av Kulturarvet:** "Synliggöra kulturarvet inom regionen." "Synliggöra mångfalden inom regionen."
- **Relevans:** "Påvisa vikten av vår "storhet"." Relevans i samtiden.

3. Vilka frågor är särskilt viktiga att diskutera på regional nivå? Hur involveras de lokala föreningarna?

- **Dialog och Kunskapsutveckling:** "Arbeta fram dialogformer på regional nivå, kunskapsutveckling."
- **Påverkan på Samhällsplanering:** "Påverka regional samhällsutveckling och regional kulturplan."
- **Stöd till Lokala Föreningar:** "Stödja det lokala på regionen, Stödja i frågor som missämja, avveckling, utveckling."

- **Kompetensregister:** "Regionalt kompetensregister" för att identifiera resurser inom de lokala föreningarna.
- **Prioritering av Medlemsfrågor:** "De frågor som medlemmarna tar upp vid förbundets träffar bör prioriteras."
- **Digital Kommunikation:** "Digitala möten/träffar."
- **Förankring och Dialog:** "Lyssna och förankra, Dialogen med föreningarna, 'Kretsmöten' mm."
- **Strategi och Ändamål:** "Utifrån, nu ta samtalet hur harmonierar ändamålet med strategin?"
- **Relevans i Samtiden:** "Hur kommer vi ifrån att vår verksamhet mest handlar om 1800-talet, bonderomantik." "Hur blir vi mera relevanta idag?" Utforska nya samlingsformer och samarbeten.

4. Vilken slags överenskommelse eller rollfördelning bör vi tydliggöra? Hur bygger vi upp en regional kapacitet?

- **Kunskapsöverföring:** "Regionala nivån är viktig som förmedlare av kunskap, information mm åt båda hållen."
- **Politisk Påverkan:** "Att vår rörelse kan möta politiker/beslutsfattare på olika nivåer."
- **Miniminivå för Regionala Förbund:** "Miniminivå, vad krävs för att vara regionalt förbund?"
- **Ansvarsfördelning:** "Frågor fördelas till rätt nivå 'fördelningssuppgift'."
- **Lokal kontra Regionalt Ansvar:** Sök balans. Hembygdsföreningen ska kunna gå direkt till riks.
- **Kommunikationsplan:** "Kommunikationsplan. Vem skickar vad? När?" "Viktigt att vi samspelar. Riks och regionala nivån behöver hitta ett bättre samspel."
- **Samhällsplanering:** "Tydliggöra lokalavdelningens roll vid samhällsplanering."
- **Valberedning och Kontaktnät:** Regional kapacitet byggs genom "Valberedning" och "Kontaktnät".
- **Professionellt Stöd:** "Vikten av professionellt stöd" genom kulturarvskonsulenter. "En överlevnadsfråga".
- **Gemensamt Medlemssystem:** "Ett gemensamt medlemssystem, det kan vara en stor möjlighet."